

የክፍለሀገር ነፃነት ጥያቄ በኢትዮጵያ

በደክተር ዳንኤል ተፈራ፤ የኤኮኖሚክስ ፕሮፌሰር ኤመረተስ።

የጎንደር ወጣት ሰማኢታት የአንደኛ አመት መታሰቢያ ቀን ንግግር፤ ሴንትራል፤ ምንያፖልስ፤ አሜሪካ፤ ኦገስት 12፣ 2017 ዓ. ም. ።

ክቡራትና ክቡራን እንደምን አላችሁ? አካም ጅርቱ? ኬሬዎ? ወሃን? ከመይሉም? ነበድ? አይመላ ዴኤስ? ፈያነ? እላለሁ ከብዙ በጥቂቱ።

ይህን የጎንደር ወጣት ሰማኢታት የመጀመሪያ ዓመት መታሰቢያ ቀን ከእናንተ ጋር ለማስታወስ እድል በማግኘቴ ምስጋናዬ ከፍ ያለ ነው።

በመጀመሪያ፤ አቶ መኮንን ዶያሞን ከልብ አመሰግናለሁ። አቶ መኮንንን ያወቅኋቸው የሲዳሞ ክፍለሀገር ክሚቴ ለማቋቋም በሚያደርጉት ሥራቸው ነው። አቶ መኮንን፤ ኢትዮጵያ በክፍለሀገራዊ ነፃነት መሠረት እንድትደራጅ ጥረት ከሚያደርጉት ሰዎች መካከል አንዱ ናቸው። በዚህ ጠቃሚ ጉዳይ ላይ አስተያየቴን ለማበርከት በርሳቸው አማካኝነት ይኸው በእናንተ መሀል እገኛለሁ።

ስሜ ዳንኤል ተፈራ ይባላል። ተወልጄ ያደግሁት ኢትዮጵያ፤ በሲዳሞ ክፍለሀገር፤ በሲዳሞ አውራጃ፤ በይርጋአለም ከተማ ነው። ሙያዬ አስተማሪነት ሲሆን የምርምር ሥራዬም የሚያተኩረው በኢትዮጵያ የኤኮኖሚ ልማት ላይ ነው።

ዛሬ የምናገረው ኢትዮጵያን በክፍለሀገራዊ ነፃነት ስለማደራጀት ጉዳይ ሲሆን፤ ይህን ሃሳብ የተመለከቱ ወረቀቶች ከዚህ በፊት በኢንተርኔት ማሰራጨዎች ማቅረቤን ላስታውስ እወዳለሁ። በተለይ የዛሬ አመት በጻፍኩት ወረቀት፤ የጎንደር ህዝብ ያነሳውን የነፃነት ጥያቄ ሌሎችም በምሳሌነቱ ሊከተሉት እንደሚገባ ጠቅሻለሁ።

የጎንደር ህዝብ እንቅስቃሴ የተነሳው የጎንደር ኮሚቴ ያቀረበውን ጥያቄ አስመልክቶ ሲሆን፤ በኢትዮጵያ ታሪክ እንዲህ አይነቱ ህብረትና ህዝባዊ እንቅስቃሴ ሲታይ ይህ የመጀመሪያ ጊዜ ነው። በ1981 ዓ.ም. በምስራቅ አውሮፓ የተካሄደውን ከፍ ያለ ህዝባዊ እንቅስቃሴ ያስታውሰናል። የጎንደር ኮሚቴ፤ የተለያዩ የጎንደር ህዝብ ክፍሎች የተወከሉበት ሲሆን፤ የኮሚቴው መሪ፤ ዛሬ በሀወሀት አገዛዝ ታስረው የሚገኙት፤ ኮሎኔል ደመቀ ዘውዱ ናቸው።

የጎንደር ጥያቄ ትክክለኛ የነፃነት ጥያቄ ነው። እንዲህ ይላል ባጭሩ፤ “ወልቃይታ ጎንደር ነው፤ ጎንደር ኢትዮጵያ ነው፤ አንሊያይም፤ ህወሃት አይገዛንም፤ ራሳቸንን እናስተዳድራለን።” የጎንደር ጥያቄ፤ ለኢትዮጵያ ከፍ ያል ጠቃሚነት አለው። የተቀሩት ክፍለሀገሮች ራሳቸውን የማስተዳደር ነፃነት ለማግኘት እንዲጥሩ ያበረታታል። በነፃነት ላይ የተመሠረተ ኢትዮጵያዊ አንድነትን እንዲመሰረት ይረዳል።

ይህ ከግብ ሊድር የሚችለው ግን፤ በመጀመሪያ የጎንደር ህዝብ ጥያቄ ተጠናክሮ ሲቀጠል፤ ሁለተኛ በጎንደር ዙሪያ ያሉት ክፍለሀገሮች፤ ማለትም ጎጃም፤ ወሎና፤ ሸዋ ከጎንደር ጋር ሲተባበሩ ነው።

ላለፉት 26 ዓመታት የሀወሀት ገዝዎችና ደጋፊዎቻቸው የሸዋን ክፍለሀገር በማዳከም ኢትዮጵያን ያለማእከላዊ ሀይል አስቀርተዋታል። ስለዚህ፤ የሰሜን ክፍለሀገራት ትብብርና ጥንካሬ የትግሬን የበላይነት ለመቋቋም የሚያስችል አማካይ ሀይል ሊሆን ይችላል።

እዚህ ላይ በደቡብ ኢትዮጵያ ስለሚገኙ የሲዳማ/ኦሮሞ/ሌሎችም ክፍለሃገሮች አስተያየት ለማቅረብ እወዳለሁ። በመጀመሪያ ግልፅ መሆን ያለበት አንድ ጉዳይ አለ።

“ያላዩት አገር አይኖሩቅም” ነውና፤ ኢትዮጵያ ብትበታተን የደቡብ ክፍለሀገራት የተሻለ አገር ያገኛሉ ማለት አይደለም። የተሻለ የሚሆነው፤ ለነርሱም ሆነ ለተቀሩት፤ ኢትዮጵያ በክፍለሀገራዊ ነፃነት መሠረት ስትደራጅ ብቻ ነው።

ታሪክ ያወቃቸው የደቡብ ክፍለሀገሮች አርሲ፤ ባሌ፤ ወለጋ፤ ኢሉባቦር፤ ከፋ፤ ገሙጎፋ፤ ሲዳሞና ሀረርጌ ናቸው። እነዚህ በህወሀት ገዝዎች ተሰርዘው፤ በዘር ክፍፍል መተካታቸው ሀዘቡን ጎዳ እንጂ አልጠቀመም። በተለያዩ ጊዜያት ይህን ችግር ልገነዘብ ችያለሁ። ለምሳሌ፤ የአገሪቱ ለም መሬት የሚገኘው በደቡብ በኩል ሲሆን፤ መሬቱ ሊታረስና ሊለማ አልቻለም። ካፒታልና የሰው ሀይል በዚህ አካባቢ እንዳይኖር በገዝዎቹና በደጋፊዎቻቸው ሆነ ተብሎ የተፈጠሩ እንቅፋቶች አሉ።

ለምሳሌ፤ የህወሀት ገዝዎች ሲናገሩ፤ አገሪቱን በቋንቋ እንጂ በዘር አልከፋፈልንም ይላሉ። ታዲያ ከአንድ አካባቢ ወደሌላ አካባቢ ሄደው ለብዙ ጊዜ የኖሩና በዚያም ስፍራ የተወለዱ፤ በልዩልዩ ሞያ ተሠማርተው የሠሩ፤ የአካባቢውንም ቋንቋና ባሕል ጠንቅቀው የሚያውቁ፤ ለምን ከስፍራው እንዲባረሩ ተደረጉ? በግፍ ተገድለዋልም፤ ሕፃናት እንኳን ሳይቀሩ።

የደቡብ ክፍል፤ የአስተዳደር በደል አልተፈጸመበትም ለማለት ባይቻልም፤ መፍትሄው ግን እንደዚህ መሆን አልነበረበትም። እርግጥ ነው፤ የደቡብ ክፍል፤ ከሰሜኑ ጋር ሲነጻጸር፤ ለረጅም ጊዜ አስከፊ በሆነ የመሬት ስሪት እንዲኖር ሆኗል። የፖለቲካ ሥልጣንም ተነፍቷል።

መታየት ያለበት ዋና ጉዳይ ይህ ሆኖ ሳለ፤ መፍትሄ ግን አልተደረገለታም። ለምሳሌ፤ እስከአሁን ድረስ ገበሬው የመሬት ባለቤት አይደለም። መሬት ከመንግሥት እየተከራየ ነው የሚያርሰው። በተጨማሪ፤ በነፃነትና በእኩልነት ላይ የተመሠረተ ዲሞክራሲ አልተዘረጋም። እነዚህ ሁሉ መደረግ ሲገባቸው፤ ጸያፍና የሰውን ልጅ አዋራጅ በሆነ በዘር መከፋፈል እንደመፍትሄ ተቆጠረ። እንዲህ ዓይነት አላዋቂነት ራስን ብቻ ከመውደድ ይመነጫል።

የሰው ልጅ በነፃነት ሠርቶ የመኖር መብቱን አስካልተነፈገ ድረስ፤ የሀገር ሀብት ይስፋፋል፤ የሁሉም ድርሻና የኑሮ ደረጃ ይሻሻላል። ይህ መብት የተፈጥሮ መብት ሲሆን፤ የሰው ልጅ መንግስት የፈጠረውም፤ ይህን የተፈጥሮ መብቱን ሊያስከብርበት እንጂ፤ የመንግስት አገልጋይና መጠቀሚያ ለመሆን አይደለም።

ኢትዮጵያ፤ የደቡብንም ሆነ የተቀረውን ህዝብ ችግር ልትፈታ የምትችለው፤ በዲሞክራሲ ብቻ ነው። ዲሞክራሲ ማለትም ለራስ የሚፈልጉትን መብት ሌላውን መከልከል ማለት አይደለም። የዘር ፖለቲካ የተዘረጋው ግን ራስን ጠቅሞ ሌላውን ለመጉዳት ስለሆነ ዲሞክራሲን ይጸረራል። የሰውን ልጅ የተፈጥሮ መብት ይነፍጋል።

እንዲህ ዓይነቱ የዘር አስተዳደር ቀንበር በኢትዮጵያ ላይ ሲጫን (ከኢጣሊያን ፋሽስታዊ አገዛዝ በስተቀር) ይህ የመጀመሪያ ጊዜ ነው። ይህንን መቅፀፍት ለማጥፋት የጎንደር ህዝብ በቆራጥነት እየታገለ ይገኛል።

የለውጥን አቅጣጫ ማወቅ ባይቻልም፤ ለውጥ ግን ምንጊዜም ቢሆን የማያቀር ነው። ስለዚህ፤ የዛሬ አመት የተነሳው የጎንደር ህዝብ የነፃነት እንቅስቃሴ፤ አዲስ የለውጥ ዕድል ለኢትዮጵያ ህዝብ ፈጥሯል ማለት ይቻላል።

እዚህ ላይ አንድ ነገር መገንዘብ ይገባናል። ዛሬ ከትግሬ ክፍለሀገር በስተቀር፤ የተቀሩት ክፍለሀገራት በዘር ተለያይተው በህወሀት የወታደር ሀይል ታስረዋል። ስለሆነም፤ ትግሬ ራሱን ሲያለማ ሌሎቹ ግን ራሳቸውን እንዳያለሙ ነፃነት ተነፍገዋል።

ኢትዮጵያ ለብዙ ዘመናት በንጉሠ ነገሥታዊ መንግሥት ስትገዛ ኖራለች። ይህ ስርዓት፤ ባለንጉሥና ራሳቸውን ያስተዳድሩ የነበሩ አገሮችን፤ በወታደር ኃይል በአንድ ላይ ጠቅልሎ በመያዝ አገሪቷን ሲገዛ ኖሯል። ላለፉት አርባ ሦስት ዓመታት ኢትዮጵያ የንጉሠ ነገሥት መንግሥት ባይኖራትም፤ የፓለቲካው ባህል አልተቀየረም። ኢትዮጵያ አሁንም በወታደር ኃይል ነው የምትገዛው።

አንዱ ሌላውን በመሣሪያ ኃይል የሚገዛበት ኋላቀር ስርዓት ከኢትዮጵያ ጨርሶ ሊጠፋ የሚችለው በህዝባዊ የነፃነት እንቅስቃሴ ብቻ ነው። ስለዚህ፤ የጎንደርን ምሳሌነት በመከተል፤ የተቀሩት ክፍለሀገራት በኮሚቴ ተደራጅተው ለነፃነት በመታገል፤ ኢትዮጵያን በዴሞክራሲያዊ አንድነትና ፌደራላዊ ነፃነት ላይ የተመሠረተች አገር ማድረግ አለባቸው። አመሰግናለሁ።

[ኢትዮሚዲያ - Ethiomediamedia.com](http://Ethiomediamedia.com)

August 30, 2017